

**VICTOR BORMS IN DE GROOTE OORLOG
1914-1918**

**(BURGER UIT DE REGIO LONDERZEEL DIE OVERLEDEN EN BEGRAVEN IS TE
NEUVILLE-SOUS-MONTREUIL IN FRANKRIJK TIJDENS WO1)**

door Joris Saerens - oktober 2016

Inhoud

<i>Inleiding:</i>	2
<i>Informatie over Victor Borms en doel van dit naslagwerk:</i>	2
<i>Genealogische gegevens over het gezin Victor Borms–Christina Brusselmans:</i> .	4
<i>Overlijden van Victor Borms in Neuville-sous-Montreuil:</i>	5
<i>Zijn werk als spoor-baanlegger bij de Belgische Spoorwegen:</i>	7
<i>Belangrijke informatie over Victor Borms en opzoekwerk in het Rijksarchief:</i>	9
<i>Meer informatie op internet over Victor Borms en Neuville-sous-Montreuil:</i>	15
<i>Voor de naar Frankrijk gevluchte Belgen een ziekenhuis in Neuville-sous-Montreuil:</i>	15
<i>Aurel Sercu uit Boezinge-Ieper (Westhoek) heeft een uitvoerig artikel geschreven over de begraafplaats van bijna 600 Belgen te Neuville-sous-Montreuil (Frankrijk):</i>	16
<i>Navraag bij Dienst Oorlogsslachtoffers (uiteindelijk geen dossier teruggevonden over Victor Borms bij deze dienst):</i>	27
<i>Navraag bij Donald Buyze (amateurhistoricus die opzoekwerk heeft gedaan in verband met weggevoerde en opgeëiste soldaten/burgers tijdens WO1):</i>	27
<i>Resultaat van een opzoeking door Marcel Van Doren in de gemeentearchieven van Malderen:</i>	28
<i>Herdenkingen aan de 'vergeten' Belgische begraafplaats in Neuville-sous-Montreuil</i>	29
<i>Geraadpleegde bronnen</i>	30

© Joris Saerens

Auteur en uitgever: Joris Saerens, Londerzeel 2016
e-mail: joris.saerens.wo1@outlook.com

De auteur heeft ernaar gestreefd de rechten in verband met de in dit boek gepubliceerde foto's te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de auteur wenden.

De informatie die de auteur u in dit boek aanbiedt is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. De auteur biedt dan ook zijn verontschuldigen aan voor eventuele onvoorziene en toevallige fouten die zouden kunnen voorkomen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de auteur.

De auteur heeft verder naslagwerken gemaakt over meerdere oud-strijders/burgers WO I uit groot-Londerzeel en deze gepubliceerd op internet. Zie website www.londerzeelwo1.wordpress.com of via www.londerzeel.be/heemkunde → Externe websites → Soldaten/burgers uit Londerzeel in de Grote Oorlog.

Inleiding:

Victor Borms was de vader van Lodewijk Eugeen (oud-strijder WO1 die geboren werd in Malderen op 2 november 1882 en overleden is in Malderen op 18 september 1958).

Lodewijk Eugeen Borms werd ondergebracht als soldaat 1ste klas lichte 1902 in C.V.R./C.T. (Colonne des Vivres de Réserve/Corps de Transport-Voedselkonvooi/Vervoerkorps) in de 3de Legerdivisie vanaf 01/08/1914 bij het begin van de Eerste Wereldoorlog (zie naslagwerken gemaakt door dezelfde auteur over Lodewijk Eugeen Borms en andere oud-strijders/burgers WO1 uit groot-Londerzeel via www.londerzeel.be/heemkunde → Externe websites → 'Soldaten/burgers uit Londerzeel in de Grote Oorlog 1914-1918 - Bookcase Joris Saerens').

Informatie over Victor Borms en doel van dit naslagwerk:

Victor Borms, die geboren werd te Malderen op 19/07/1851, was dagloner/werkman/baanlegger aan de Belgische Spoorwegen en woonde in Malderen sinds zijn huwelijk met Christine Brusselmans.

Victor Borms is overleden in een Belgisch militair/burgerhospitaal in Neuville-sous-Montreuil (Pas-de-Calais Frankrijk) op 21 juni 1917 tijdens WO1 (*hij was geen militair*).

Victor was een zoon van Joannes Borms (*arbeider/landbouwer en geboren te Malderen op 30/01/1802*) en Anna Maria Meys (*spinster/dienstmeid en geboren te Londerzeel op 26/11/1806*).

In dit naslagwerk wordt dieper ingegaan op de vraag wat de reden kan zijn dat Victor Borms zich bevond te Neuville-sous-Montreuil (Pas-de-Calais Frankrijk) op het moment van zijn overlijden (*verschillende hypotheses en mogelijkheden worden onderzocht*).

We kunnen natuurlijk niet meer met 100% zekerheid terugvinden waarom Victor Borms zich in Neuville-sous-Montreuil bevond, daar overleden is en begraven werd op de Belgische begraafplaats in de buurt van het Belgische hospitaal.

Maar we kunnen wel enkele mogelijke hypotheses uitdiepen en het eindoordeel hiervan aan de lezer van dit naslagwerk overlaten.

Enkele mogelijkheden van 'waarom Victor Borms zich misschien in Neuville-sous-Montreuil bevond ergens in de periode rond juni 1917' zijn:

-) gevlucht naar daar?
-) op zoek achter een familielid/soldaat die in die buurt verbleef?
-) bij familie die in die streek woonde?
-) misschien had het te maken met zijn beroep namelijk 'werkman aan de spoorwegen, baanlegger' (misschien waren er spoorwerken/spoorwerkplaatsen ergens in die buurt)?

Of Victor Borms met zijn vrouw/kinderen of alleen in de buurt van Neuville-sous-Montreuil in Frankrijk was is ook niet geweten bij zijn familie-afstammelingen.

Victor Borms, echtgenoot van Christine Brusselmans en vader van 8 kinderen, was bij zijn overlijden bijna 66 jaar oud en werd begraven op een Belgische begraafplaats te Neuville-sous-Montreuil waar bijna 600 Belgen begraven zijn (de meesten van deze overledenen waren afkomstig uit de Westhoek en waren op de vlucht voor het oorlogsgeweld, Victor Borms is de enige afkomstig uit de buurt van Londerzeel in Vlaams-Brabant).

Geboorte Akte, N° 24 August 25

Ten jare duizend acht honderd een en vyftig, den *Negentienste viermaand July* ten *viue* ure, *Na middag*, voor ons *Henricus Vermeiren* Burgemeester en Ambtenaar van den Burgerlyken Stand der gemeente van *Malderen*, Arrondissement van *Stuyvel*, Provincie Brabant, is gecompareerd *althin Joannes Borms*, *geboortig van Malderen en woonende te Malderen in de Marktstraat* die ons een kind van het *Wannelyk* geslacht heeft vertoond, welke hy verklaert heeft geboren te zyn in *opmetting* *ten negen uren voormiddag*, van heme *Verklaard en van zyne echtgenote* *Anna Maria Meys*, *oud acht en veertig jaren, spinster, geboren te Conversek en wonende te Malderen*; en van welke kind hy verklaard te *geven* het voornaem *Victor*.

De voorzegde aanbieding en verklaring gedaen in de tegenwoordigheid van *Clasianus Hermans*, *oud negen en veertig jaren, beroep van landbouwer, woonende te Malderen*, en van *Josephus De Bont*, *oud acht en veertig jaren, beroep van veldwachter, woonende te Malderen*.

En naer hun voorlezing van den tegenwoordigen akt te hebben gedaen, hebben den *voore* en de *getuigen* den *Delven* met ons *getekend*

J. Borms
J. Hermans   *J. De Bont*   *H. Vermeiren*

Geboorteakte van Victor Borms opgemaakt door de gemeente Malderen. (Victor Borms werd geboren te Malderen op 19/07/1851 om 10u 's morgens) (bron: Internet http://www.bel-memorial.org/photos_abroad/neuville-sous-montreuil/BORMS_Victor_63864.htm)

Victor Borms, °Malderen, 19-07-1851, dagloner, werkman aan de spoorwegen, baanlegger, zoon van Joannes BORMS, †Malderen, 14-05-1867 en van Anna Maria MEYS, wonende Malderen, huwde op 07-06-1876 in Malderen met Christina BRUSSELMANS, °Malderen, 09-09-1852, dagloonster, dochter van Petrus Josephus BRUSSELMANS en Joanna Catharina HEREMANS.

Genealogische gegevens over het gezin Victor Borms–Christina Brusselmans:

Victor Borms, dagloner, geboren te Malderen op 19 juli 1851, overleden te Neuville (Montreuil, Frankrijk) op 21 juni 1917, zoon van Joannes Borms, werkmán, geboren te Malderen op 30 januari 1802, overleden te Malderen op 14 mei 1867, en van Anna Maria Meys, dagloonster, geboren te Londerzeel op 26 november 1806, overleden te Londerzeel op 19 juli 1887.

Kleinzoón van Adrianus Borms, geboren te Steenhuffel, en van Anna Van Keer, geboren te Malderen, overleden te Malderen op 18 februari 1816, en van Guilielmus Meys, geboren te Steenhuffel, overleden te Steenhuffel op 16 maart 1823, en Joanna Catharina Willems, geboren te Londerzeel, overleden te Steenhuffel op 25 maart 1820.

Victor is gehuwd te Malderen op 7 juni 1876, met **Christina Brusselmans**, dagloonster, geboren te Malderen op 9 september 1852, overleden te Malderen op 9 februari 1928, dochter van Petrus Josephus Brusselmans, dagloner, geboren te Steenhuffel op 27 juli 1818, overleden te Malderen op 8 december 1876, en van Joanna Catharina Hermans, herbergierster (1874), geboren te Malderen op 13 november 1815, overleden te Malderen op 20 mei 1887.

Kleindochter van Jacobus Brusselmans, overleden te Steenhuffel 18 december 1844, en Maria Theresia De Wachter, overleden te Steenhuffel op 14 april 1836, en van Petrus Hermans, overleden te Malderen op 6 december 1844, en Cecilia Meert, overleden te Malderen op 18 juli 1842.

Uit dit huwelijk:

Constantinus Borms, geboren te Malderen op 1 mei 1877

Karel Lodewijk Borms, geboren te Malderen op 28 oktober 1879

Lodewijk Eugeen Borms, geboren te Malderen op 2 november 1882

Jozef Borms, geboren te Malderen op 21 april 1885,

overleden te Malderen op 23 december 1890

Virginia Borms, geboren te Malderen op 18 februari 1888

Frans Borms, geboren te Malderen op 21 maart 1892

Anna Maria Ludovica Borms, geboren te Malderen op 13 maart 1894

Constant Victor Borms, geboren te Malderen op 16 mei 1895,

overleden te Malderen op 19 mei 1895

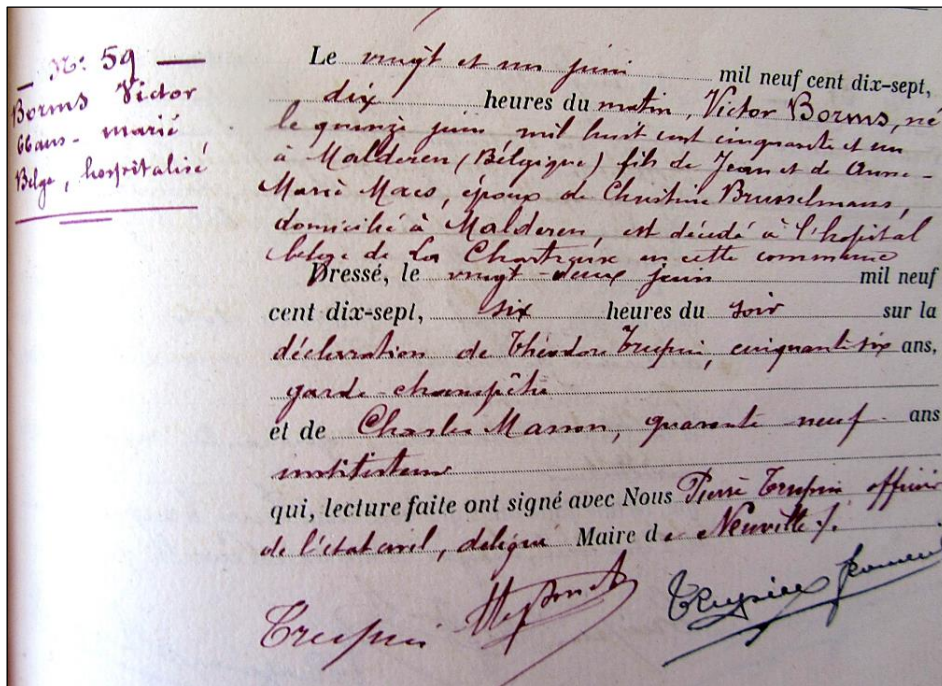
Het gezin Victor Borms – Christina Brusselmans woonde in de Mattestraat in Malderen.

Mattestraat anno 1965.

Overlijden van Victor Borms in Neuville-sous-Montreuil:

Victor Borms overleed in het Belgisch hospitaal "La Chartreuse de Notre-Dame des Prés" te Neuville-sous-Montreuil (Pas-de-Calais Frankrijk) op 21 juni 1917 om 10u00 's morgens (misschien ten gevolge van een ziekte zoals tyfus, tuberculose of de 'dodelijke' Spaanse griep die er toen heerste (Spaanse griep was wel meer voorkomend in 1918 en begin 1919 dan in 1917) of door ontbering of door een andere aandoening of door de verwondingen aan zijn benen (zie verder in dit naslagwerk voor informatie over zijn opgelopen verwondingen begin april 1915)).

Overlijdensakte (nr 59 van het jaar 1917) van Victor Borms opgemaakt door de burgemeester van Neuville-sous-Montreuil. (Victor Borms is overleden te Neuville-sous-Montreuil op 21/06/1917, op zijn overlijdensakte staat 15/06/1851 foutief aangeduid als geboortedatum, moet 19/07/1851 zijn) (bron: Internet http://www.bel-memorial.org/photos_abroad/neuville-sous-montreuil/BORMS_Victor_63864.htm)

Foto van 'La Chartreuse de Notre-Dame des Prés', een voormalig kartuizerklooster in Neuville-sous-Montreuil in Frankrijk dat dienst deed als vluchtelingen-opvangcentrum en als Belgisch militair/burgerhospitaal tijdens WO1 van april 1915 tot eind april 1919 waar Victor Borms werd verpleegd en overleden is op 21/06/1917. (bron: Internet)

Heel merkwaardig in 'La Chartreuse de Notre-Dame des Prés', een voormalig kartuizerklooster in Neuville-sous-Montreuil in Frankrijk dat dienst deed als vluchtelingen-opvangcentrum en als Belgisch militair/burgerhospitaal tijdens WO1 van april 1915 tot eind april 1919 en waar Victor Borms werd verpleegd en overleden is op 21/06/1917, zijn de vele tientallen inkervingen die de vluchtelingen er een eeuw geleden hebben gemaakt in de muren. Er zijn veel namen, al dan niet geduldig en kunstig in de muur gekrast, tekeningen, enz. zichtbaar. (bron: Aurel Sercu)

Het jaartal 1915 in de muur gekerfd door de vluchtelingen in 'La Chartreuse de Notre-Dame des Prés', een voormalig kartuizerklooster in Neuville-sous-Montreuil in Frankrijk dat dienst deed als vluchtelingen-opvangcentrum en als Belgisch militair/burgerhospitaal tijdens WO1 van april 1915 tot eind april 1919 en waar Victor Borms werd verpleegd en overleden is op 21/06/1917. (bron: Aurel Sercu)

Zijn werk als spoor-baanlegger bij de Belgische Spoorwegen:

Er zijn verschillende hypotheses/mogelijkheden maar misschien had het feit dat Victor Borms is overleden en begraven in Neuville-sous-Montreuil in Frankrijk te maken met zijn werk als spoor/baanlegger bij de Belgische Spoorwegen.

Wij lezen in “Militaire Spoorlijnen in België” van Wim De Ridder-D2016/5569/03 het volgende:

“In de loop van de oorlog werden de locomotieven dan meer en meer samengebracht in de werkplaats van Oissel (in de omgeving van Abbeville in Frankrijk en ten zuiden van Neuville-sous-Montreuil waar Victor Borms is overleden en begraven).

Op 31/08/1917 bevonden er zich 1.710 rytuigen waarvan er 998 rijvaardig waren en verder:

De werken (te Oissel) waren volledig klaar op 16/02/1916. Het hele complex werd gebouwd door Belgisch spoorwegpersoneel dat in 1914 naar Frankrijk was gevlucht.”

Moeten we daar zoeken waarom Victor in Neuville-sous-Montreuil terecht kwam?
Ziekte/ongeval en ... richting Neuville-sous-Montreuil?

Of waren er misschien dichter in de buurt van Neuville-sous-Montreuil andere werken/werkplaatsen van de Belgische spoorwegen waar Victor Borms eventueel aan meehielp?

Navraag bij de N.M.B.S (*Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen*) heeft het volgende antwoord gegeven:

“Het spijt mij u te moeten melden dat de door u gevraagde informatie niet beschikbaar is.

De Nationale Maatschappij van de Belgische Spoorwegen is pas opgericht in 1926. Voordien was er enerzijds de Belgische Staat en anderzijds een aantal privémaatschappijen die de spoorwegen in België uitbaatten. De personeelslijsten van het Ministerie van de Spoorwegen vermelden enkel de namen van de administratieve personeelsleden vanaf een bepaalde rang. Victor Borms is in deze lijsten niet opgenomen.

Paul Van Heesvelde, een historicus gespecialiseerd in de geschiedenis van de Belgische spoorwegen tijdens de eerste wereldoorlog, meldde het volgende in antwoord op een gelijksoortige vraag:

U stelt daar een behoorlijk moeilijke vraag, omdat er geen of nauwelijks bronnen aanwezig zijn over dit onderwerp; de Belgische staatsspoorwegen hadden in augustus/november 1914 het werk volledig neergelegd en het spoorwegnet werd tijdens de Eerste Wereldoorlog geëxploiteerd door de gemilitariseerde Duitse spoorwegen. Dat betekent niet dat er geen Belgen voor de spoorwegen hebben gewerkt, maar als ze al spoorman/vrouw waren voor het uitbreken van de oorlog, dan is daar een redelijke twijfel over. Ze ontvingen immers een vergoeding omdat ze niet gingen werken. Eens ze terug aan de slag gingen, waren ze die vergoeding kwijt en liepen ze het risico ook nadien hun baan te verliezen. Dat is bijvoorbeeld gebeurd met de Vlaamse schrijver Gustaaf Vermeersch, die een bevordering had aanvaard tijdens de oorlog.

Als hij als opgeëiste zou hebben gewerkt, dan kunt u van hem een dossier terugvinden bij de dienst Oorlogsslachtoffers. Daar zijn in theorie althans alle opgeëisten, verplicht tewerkgesteld, weggevoerd, enz., gekend. Als hij later bij de NMBS heeft gewerkt, dan kan dat alleen maar omdat hij niet in een collaboratiedossier is genoemd. Bij de spoorwegen zijn er echter weinig of geen dossiers bewaard die verdere inlichtingen kunnen verstrekken.

Volgens een verslag in de Comptes-Rendus des Opérations 4 Août 1914 – 4 Août 1917 van het Ministerie van Spoorwegen, Marine, Post en Telegraaf werden heel wat Belgische vluchtelingen in Frankrijk tewerkgesteld: sommigen van het spoorwegpersoneel werkten inderdaad in de werkplaatsen van Oissel (in de buurt van Rouen) en Coudekerque (in de buurt van Duinkerke), enkelen voor de Franse spoorwegen, het grootste aantal (ongeveer 1.700) voor de Franse Staat. Er zijn geen lijsten met namen beschikbaar.

*Train World Heritage
Railway History & Research
10-06 B-MS.222
Frankrijkstraat 85
BE – 1060 BRUSSEL
telefoon: +32 2 525 22 53 (intern 911/52253)
fax: +32 2 525 22 46 (intern 911/52246)
NMBS (Nationale Maatschappij der Belgische spoorwegen)
N.V. van publiek recht
Frankrijkstraat 56
1060 BRUSSEL”*

Maar blijkbaar was Victor Borms niet de enige burger die werkzaam was bij de spoorweg bij het begin van WO1 en die begraven ligt in Neuville-sous-Montreuil.

Nazicht op www.wardeadregister.be en www.gonewest.be levert nog minstens één ‘gemilitariseerde’ burger op bij het Belgische Leger namelijk Martin MARGRIET (*familienaam=MARGRIET*); geboren te Mechelen op 13/08/1871, wonende te Mechelen en ‘gemilitariseerd’ paswerker bij Section de Chemin de Fer de campagne Troupes de Communication/1 Sectie Veldspoorwegen (*legereenheid S.C.F.C.=Section Chemin de Fer de campagne/Sectie Veldspoorwegen*); overleden (*doodsoorzaak: ziekte*) op 22/06/1915 en ook begraven in Neuville-sous-Montreuil (*ter info: Malderen waar Victor Borms woonde en Mechelen waar Martin MARGRIET woonde liggen op ongeveer 20 km van elkaar*).

Dus het feit dat Victor Borms in het Belgisch hospitaal ‘La Chartreuse de Notre-Dame des Prés’ in Neuville-sous-Montreuil is overleden had misschien te maken met zijn werk als spoor/baanlegger bij de Belgische Spoorwegen (*onder andere door overeenstemmende vergelijkingspunten met de ‘gemilitariseerde’ paswerker Martin MARGRIET uit Mechelen die ook werkzaam was bij de spoorweg en ook overleden in Neuville-sous-Montreuil*) en dat Victor op het moment van zijn overlijden misschien een ‘gemilitariseerde’ burger was bij het Belgische leger en ergens in de buurt van Neuville-sous-Montreuil werkzaam was bij spoorwerken of in een spoorwerkplaats.

‘Gemilitariseerde’ burgers waren de mensen die voorheen in het burgerleven een job uitoefenden die in oorlogstijd voor het leger interessant was zoals bijvoorbeeld arbeider bij spoorweg, bakker, chauffeur, dokter, ...

Belangrijke informatie over Victor Borms en opzoekwerk in het Rijksarchief:

Marie-Louise Borms (*achter-kleindochter van Victor Borms langs haar moeder Christine Borms, niet langs haar vader Johannes Jozef Borms die ook Borms noemde maar die niet verwant was met Victor Borms*) herinnert zich dat haar grootvader (*Frans Borms, geboren op 21/03/1892 en het zesde kind van Victor Borms*) indertijd verteld heeft dat zij tijdens WO1 op de vlucht getrokken waren naar de tabaksstreek, in de buurt van Wervik maar dat er eigenlijk niet veel over de oorlog werd verteld (*als ze vanuit Malderen vluchtten, moet dat hoogstwaarschijnlijk voor de naderende Duitsers geweest zijn in de periode augustus/september/oktober 1914, of het uiteindelijk Wervik was waar zij naartoe gevlucht waren vanuit Malderen weet Marie-Louise Borms wel niet heel zeker*).

Dit werpt natuurlijk een ander licht op het opzoekwerk want dit zou kunnen betekenen dat misschien het gezin van Victor Borms en Christine Brusselmans gevlucht was voor het oorlogsgeweld vanuit Malderen naar de Westhoek.

Opzoekingen in het Algemeen Rijksarchief van Brussel hebben aangetoond dat Victor Borms vermeld staat op een register van patiënten die werden opgenomen op 02/04/1915 in het burgerhospitaal van Poperinge en verder op een lijst van een 40-tal patiënten die vanuit een hospitaal van Poperinge werden overgebracht per sanitaire trein naar het hospitaal 'La Chartreuse' te Neuville-sous-Montreuil in Frankrijk op 27/04/1915 (*voor deze documenten zie verder in dit naslagwerk*).

Dit betekent dat Victor Borms zich reeds vanaf 02/04/1915 in een hospitaal van Poperinge bevond met als aangeduide medische diagnose "wonden aan beide benen".

Er waren twee hospitalen in Poperinge namelijk een burgerhospitaal geleid door religieuze zusters en het Elisabeth-veldhospitaal maar door bombardementen op 24/04/1915 werd het burgerhospitaal in Poperinge verwoest en werden de patiënten ondergebracht in andere ziekenhuizen (*104 patiënten werden naar het hospitaal van Malassise in Frankrijk geëvacueerd en 25 patiënten naar het Elisabeth-veldhospitaal dat zich elders in Poperinge bevond*).

Maar ook het Elisabeth-veldhospitaal in Poperinge werd getroffen door bombardementen en tussen 24 en 28/04/1915 werden de patiënten van het Elisabeth-veldhospitaal geëvacueerd naar het veldhospitaal L'Océan in De Panne, het burgerhospitaal van Hazebrouck (*Frans-Vlaanderen*) en het hospitaal van Malassise in Frankrijk.

Uit één van de militaire documenten van zijn zoon, Lodewijk Eugeen, die aan het front zat tijdens WO1 blijkt dat Lodewijk Eugeen toelating heeft gekregen van 12/12/1915 tot 19/12/1915 om gedurende 7 dagen met behoud van zijn soldij naar Montreuil sur Mer te Frankrijk te gaan alwaar zijn zwaar zieke vader zich op dat moment bevond en hoogstwaarschijnlijk nogmaals van 19/03/1916 toelating had om gedurende 6 dagen het kamp te mogen verlaten met behoud van zijn soldij om terug zijn vader in Montreuil te gaan bezoeken.

2

APRIL 24											
NAME	PRENOM	SEX	AGE	NAME OF (HUSBAND OR WIFE)	NAME OF PARENTS	DOMICILE	DISEASE	WARD	BED No.	DATE OF EVACUATION	DESTINATION
BORMS	VICTOR	M	48	Christine Bullens	Jean & Marie Marie Maes	Weldren Poperinge	Plaies aux jambes	Montreuil	27/4/15		
VERBIEZE	ALFIS	M	62	~~Marie Verbieze~~			Rhumatisme				
LIEBERT	ROMANE	F	50	WELANS	LOUIS TERDUNAND BARBEDES						
	WEDIE	F	93	VERBIEZE			Mal de gorge			25/4/15	DIED
							HELLESSE			23/4/15	DIED

Register van patiënten van het burgerhospitaal van Poperinge met aanduiding van de aankomst van 4 patiënten op 02/04/1915 waaronder Victor Borms op de eerste lijn. (de leeftijd van Victor Borms is foutief aangeduid, moet 63 jaar zijn, als medische diagnose staat vermeld: 'plaies aux jambes'/'wonden aan beide benen', verder staat ook vermeld dat hij op 27/04/1915 werd overgebracht naar Montreuil). (bron: 'Inventaire des archives des Hôpitaux civils du front 1914-1918' I 418, inventarisnummer: 35, Algemeen Rijksarchief Brussel)

Het kasteel D'Hondt te Poperinge diende als burgerhospitaal in WO1.

AIDE CIVILE & MILITAIRE BELGE
(pour le territoire non envahi de la Belgique)
SOUS LE HAUT PATRONAGE DE S. M. LA REINE
PRÉSIDENTS D'HONNEUR :
S. A. R. LA DUCHESSE DE VENDOME

<p>HOPITAUX</p> <p>HOPITAL ELISABETH Section militaire. Section civile. Maternité.</p> <p>DIRECTRICE : Comtesse van den STEEN de JEHAY</p>	<p>ÉCOLES</p> <p>Écoles primaires. École de dentellères.</p>	<p>SECOURS AUX REFUGIÉS</p> <p>35 Centres de travail de la dentelle. Distribution de vêtements. Évacuations de la ligne de feu.</p>	<p>ORPHELINATS</p> <p>3 Orphelinats pour enfants des villages bombardés. Orphelinat pour bébés.</p>
---	---	--	--

HOPITAL ELISABETH,
POPERINGHE, le
(Belgique Libre)

Comtesse van den Steen de Jehay

DATES DES ENTRÉES		NOMS ET PRÉNOMS	FEMME ou ENFANT	LIEUX DE NAISSANCE
Mars	30	Simon Henri		Ypres
"	"	Lefebvre Justin		Poperinghe
"	"	Murine Madeleine		Louvelotte
"	"	Epoute Raël Elodie		Staden
"	"	Leur Bernarde Moyaert		Vanquench
"	"	Vanderoort Henri		Poperinghe
"	"	Ruyssen Martha		"
"	"	Simons Daniel		"
"	31	Dupont Jérôme		"
"	"	Kerman Helène		Becelaere
Avril	1	V ^{ve} Bouve Amélie		Poperinghe
"	"	V ^{ve} Carreyu Felicie		Louvelotte
"	2	Borms Victor		Waldere
"	"	Verbijs Elais		Poperinghe
"	"	V ^{ve} Vanborren Romane		"
"	3	V ^{ve} Verbijs Cathalie		"
"	6	Verhoyen Edouard		Woulers
"	6	Verhoyen Maria		"
"	6	V ^{ve} Coustens Rotalie		Bieschote
"	6	Mille Camille		Yper
"	8	Vanessche Henri		Jalbeke
"	9	Berquin Elais		Poperinghe
"	9	Decominer Felicie		Costumevake
"	10	V ^{ve} Vacante Marie		Yper
"	11	Verhoyen Raoul		Woulers
"	12	Duplacie Maria		Ypres
"	12	Braem Martha		Ypres
"	"	Braem Georges		Ypres
"	"	V ^{ve} Robert Françoise		Ypres
"	"	Wittebolle Désire		Vanquench
"	"	Lancaytal Jérôme		Staden
"	"	Corden Marcel		Stadele
"	"	Vauwert Clara		Ypres
"	"	Worm Maria		Woulers
"	"	V ^{ve} Populier Euphrasie		Ypres
"	"	Wraetier Léonie		Mousselle
"	"	Wraetier Zélie		Poperinghe
"	"	Tanguis Rachel		"
"	"	Sohier Valère		"
"	"	Sohier Martha		"
"	"	Virat Julie		"

X

Patiëntendossier met gegevens van patiënten van het burgerhospitaal van Poperinge.
(linkerhelft van het blad) (Victor Borms staat aangeduid met 'X') (bron: 'Inventaire des archives des
Hôpitaux civils du front 1914-1918'/I 418, inventarisnummer: 122, Algemeen Rijksarchief Brussel)

NATURE DE LA MALADIE	DATES DES SORTIES		DURÉE DU SÉJOUR
	PAR DÉCÈS	PAR GUÉRISON	
Bronchite			
Fracture du tibia			
Plaie à la jambe	le 25 avril		
Bronchite			
Asthme			
Phlébite			
Inflammation du pied.			
Blessé accidentellement par cheval			
Gale			
Scarlatine			
Plaies aux jambes.	4 avril		
Vieillesse			
Plaies aux jambes			
Rhumatisme			
Maladie nerveuse	25 avril		
Vieillesse	23 avril		
Gale			
Gale			
Bronchite			
Diphthérie			
fièvre scarlatine			
Blessé par une bombe	20 avril		
Abcès			
Bronchite aiguë			
Bronchite			
fièvre scarlatine			
"	7 1/2 avril		
"			
affection cardiaque			
Vieillesse			
Blessures			
Blessé par une bombe			
Blessé à Poperinghe par une bombe			

X

Patiëntendossier met gegevens van patiënten van het burgerhospitaal van Poperinge. (rechterhelft van het blad) (de lijn met de medische diagnose van Victor Borms 'plaies aux jambes'/'wonden aan beide benen' staat aangeduid met 'X') (bron: 'Inventaire des archives des Hôpitaux civils du front 1914-1918'/I 418, inventarisnummer: 122, Algemeen Rijksarchief Brussel)

HOPITAL BELGE "LA CHARTREUSE NEUVILLE SOUS MONTREUIL SUR MER.

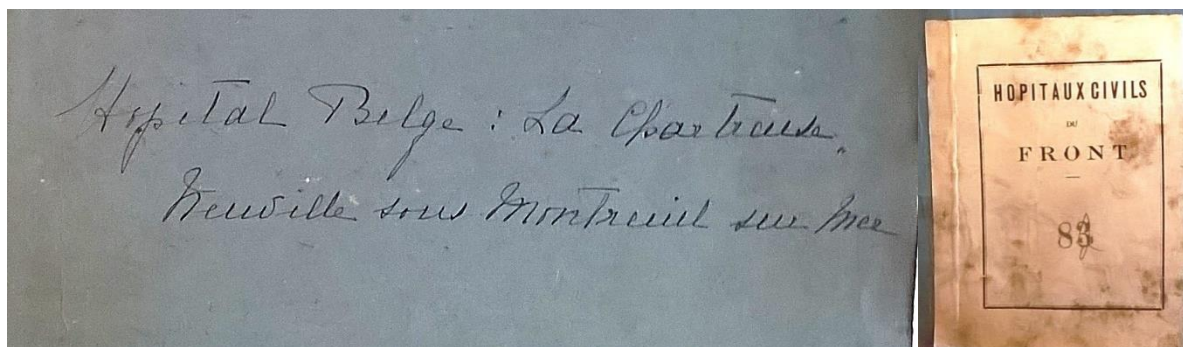
Liste des malades arrivés de Poperinghe
par le train sanitaire du 27-4-1915.

HAVEGEER, Cyrille Ep. DESCAMP, Emma	25-3-1835 à Passchendaele f. de François et de Bol, Sophie.-Dom. West-Roosebeke. Sorti le 13-9-15 pour Montsoult (S&O)
DEEROUWER Jules Ep. Doolaeghe Elodie	15-II-1863 à Zonnebeke f. de Léopold et de Horté, Louise.-Dom. Passchendaele Sorti le 24-8-15 pour Merville (convoqué par Cap. Delft au Labour Corps)
DEVOS Leon Ep. FLAMEY Hortense	1845 à St. Jean (Ypres) f. de Louise et de Flaney, hortens lette.-Dom. St. Jean (Ypres) Décédé le 28-7-15.
DEWACHTER Cyrille	29-2-1880 à Menin f. de Désiré et de Louwage Octavie Dom. Gheluwe Sorti le 9-12-15 pour Raninghelst.
VERMOTE René Ep. de Mersdom Louise	13-2-1871 à Poperinghe f. de Alofs et de Marie Pollin Dom. Poperinghe. Décédé le 1-7-15.
BAILLEUL Louise	Oct. 1826 à Poperinghe f. de François et de Goddaers Jeanne Dom. Poperinghe. Décédée le 11-5-1915
MONS Gérard	8 ans Langhemarck f. de Arthur et de Storme Emma Dom. Langhemarck. Sorti le 6-5-16 Pour Fontaine-Gaérin (Maine & Loire)
VANLERBERGHE Eugène Epse. BEERNAERT Auguste	15-7-1898 à West Rosebeke f. de Armand et de Landuyt Thérèse Dom. Langhemarck Sorti le 29-6-15 pour Attin (P. D. C. §)
DEPREZ Thérèse Epse. de EEMERS Charles	6-3-1840 à Staden f. de Henri et de Rose Pyffroot Dom. Staden Décédée le 31-5-15.
BOL Cathérine	9-3-1834 à Moorslede f. de Joseph et de Decoene Rose Dom. Moorslede. Décédée le 9-3-1917.
DENORME FLAVIE	1-3-1891 à Zonnebeke f. de Cyrille et de Marie Pattyn Dom. Zonnebeke. <i>noti. wedd. l'ind. at. Civil.</i>
Knockaert Rosalie	20-6-1856 à Becelaere f. de Léon et de Thérèse Casier Dom. Zonnebeke. Décédée le 12-9-16.
COOLSAET André	7 ans Vlamertinghe Cyrille et Rosalie ??? Dom. Vlamertinghe.
GAUQUIN Rachel	6-12-1898 à Poperinghe f. de Emile et de Debaut Marie Dom. Poperinghe. Sortie le 23-6-16 pour Poperinghe.
FLYPS Emma	31-1-1902 à Zonnebeke f. de Cyrille et de Marie Goemaere Dom. Zonnebeke. Sortie le 7-8-15 pour Neuvy-Pailloux (Indre)
MERSDOM Lucien	21 mai 1904 à Ypres f. de Vicrot et de Ernestine Poot Dom. Ypres
BOGAERT Henri Ep. De Jonckheere Emma	30 Aout 1873 à Langhemarck f. de Charles et de Régine Mervellie; Dom. Langhemarck Sorti le 27-8-15 pour Neuville.

Lijst van een 40-tal patiënten die vanuit een hospitaal van Poperinge werden overgebracht per sanitaire trein naar het hospitaal 'La Chartreuse' te Neuville-sous-Montreuil in Frankrijk op 27/04/1915. (bron: 'Inventaire des archives des Hôpitaux civils du front 1914-1918' /I 418, inventarisnummer: 96, Algemeen Rijksarchief Brussel) – pagina 1/2

MILLER Des irs Darieu Marie (Ep. ds)	8-8-1874 à Warneton f. de Henri et de Delmoette Lourer Dom. Warneton Sorti le 8-3-15 pour Montreuil
✓ BRASSEUR Leonie	1-1-1883 à BRYSSEL Fide François et de Rosalie Vande Kerckhove Dom. Poperinghe.
VAN RAES Leopold	9-4-1881 à Houthem (Ypres) f. de Váctor et de Anastasie Vlaesmyck Dom. Houthem
LAMAIRE Marie	9 ans Woesten Fide Honoré et de Caenen Eudoxie Dom. Woesten. Sortie le 6-7-15 pour Woesten.
HAEBROUCK Jules Ep. de Metsu Marie	27-sept. 1862 à Poperinghe fils de Désiré et de Régis Baeker Dom. Poperinghe . Décédé le 18-5-17
✓ VERMOTE Julien	1903 Poperinghe f. de René et de Mercedes Louise Dom. Poperinghe décédé le 19-4-15.
PAUWELYN Cathérine Epse DEBOO Albert	1836 à St. Jean f. de Louis et de Berrevoet Marie Dom. St. Julien Décédée le 20-10-15
✓ VIERBECKE HENRI Ep. Mahieu Louise	1836 à Zonnebeke f. de Pierre et de Faulore Sérapius Dom. Zonnebeke
✓ VIERCRUYSSÉ Constant Ep. Beernaert Mélanie	1850 à Thourout f. de Pierre et de Barbe Van Hollebeek Dom. Roulers . Sorti le 27-1 pour Rouen (Bon Secours) Jean et de Thérèse Noyé
DEGRAEVE Charles	1854 à Jabbeke f. de Charles-et-de-Diet-Emilie Dom. Jabbeke Langhemarek
✓ VANDESSCHE Henri	25-10-1897 à Jabbeke F. de Charles et de Emilie Diet Dom. Jabbeke Sorti le 12-10-15 pour Vron (Somme)
BONTE Jean-Baptiste OORLAERE Cathérine	Janv. 1835 à Wyttschaete f. de Jean-Baptiste et de Cathérine Jacob. Dom. Wyttschaete Décédé 28-1-16.
SWAELS Emma	13-10-1881 à Poperinghe f. de Louiset de Julie Merlevede. Dom. Poperinghe.
✓ MADDELEIN Camille	21-7-1894 à Langhemarek f. de Henri et de Hortense Bekaert Dom. Poperinghe Sorti 19-10-15 pr. Chavanny (Seine et Oise)
✓ MEEUWS MICHEL	9 ans Roulers f. de Hector et de Baesens Virginie Dom. Roulers Décédé le 2-11-15.
✓ BYBO Jules	4 ans Ypres f. de Henri et de ?? Dom. Ypres . Sorti le 31-7-15 Pour Chartreux (Eure & Loire)
X ✓ BORMS Victor Ep. Brullemans Christine	15 juin 1881 à Malderen f. de Jean et de Anne-Marie Maes Dom. Malderen Décédé le 21-6-27.
POULLIE Henri Ep. Smaghe Thérèse	21-11-1856 à Langhemarek f. de Louis et de Wydow Virginie Dom. Langhemarek
Poullie Maurice	1902 f. de Henri et de Thérèse Smaghe Dom. Langhe- marek . Parti à Neuville sous Montreuil.
GOUWY Pierre Ep. Sennessal	17-1-1845 à Oostkerke f. de Tibère et de Denef Marie Dom. Dixmude Décédé 30-12-1
✓ COLMBIN Leopold Ep. Virginie Depré	1833 à Ypres f. de Augustin et de Desmecht Geneviève Dom. Oost Vleteren Décédé 16-1-16.
Veuillez Lire	COLMBIN Leopold né à Ypres le 1833. Fils de Augustin et de Desmecht Geneviève Epoux de Virginie Depré Domicilié à Oost vleteren Décédé le 16-1-16.

Lijst van een 40-tal patiënten die vanuit een hospitaal van Poperinge werden overgebracht per sanitaire trein naar het hospitaal 'La Chartreuse' te Neuville-sous-Montreuil in Frankrijk op 27/04/1915. (op deze pagina staat Victor Borms vermeld, zie aanduiding "X", de familienaam van zijn echtgenote 'Brusselmans' is foutief genoteerd als 'Brullemans') (bron: 'Inventaire des archives des Hôpitaux civils du front 1914-1918' /I 418, inventarisnummer: 96, Algemeen Rijksarchief Brussel) – pagina 2/2

Voorblad van een farde met fiches van patiënten in het hospitaal 'La Chartreuse' te Neuville-sous-Montreuil in Frankrijk. (spijtig genoeg was er er geen enkele vermelding van Victor Borms in deze farde) (bron: 'Inventaire des archives des Hôpitaux civils du front 1914-1918' /I 418, inventarisnummer: 96, Algemeen Rijksarchief Brussel)

Meer informatie op internet over Victor Borms en Neuville-sous-Montreuil:

BORMS Victor

Conflit/Conflict: 1914 - 1918 **Statut/Statuut:** Victime civile - Burgerlijk slachtoffer

Naissance/Geboorte: Malderen, VB, BE 1850-07-19 **Décès/Overlijden:** Neuville-sous-Montreuil, Pas-de-Calais, FR 1917-06-21

Grade - Régiment/Graad - Regiment : , ,

Plus d'infos/Meer info: Zoon van Joannes (arbeider, geboren te Malderen, VB, BE) en Anna Maria MEYS (spinster, geboren te Londerzeel, VB, BE). Echtgenoot: Christine BRUSSELMANS. Woonde te Malderen, VB, BE. Overleed in het Belgisch hospitaal "La Chartreuse de Notre-Dame des Prés" te Neuville-sous-Montreuil, Pas-de-Calais, FR op 21 juni 1917 om 10u00'. Leeftijd bij overlijden: 66. Laatste rustplaats: Neuville-sous-Montreuil, Pas-de-Calais, FR, Belgische begraafplaats (Bronnen: Geboorteakte nr 25 (1850) van Malderen, VB, BE; overlijdensakte nr 59 (1917) van Neuville-sous-Montreuil, Pas-de-Calais, FR)

Victor Borms staat aangeduid als 'Burgerlijk slachtoffer' op de website www.bel-memorial.org (vermeld met foute geboortedatum 19/07/1850 in plaats van de juiste geboortedatum 19/07/1851) (bron: Internet http://www.bel-memorial.org/all_names/bo.php?s=400&q=)

Voor de naar Frankrijk gevluchte Belgen een ziekenhuis in Neuville-sous-Montreuil:

Een legerkamp van het Belgische leger bij Arras. Foto documentatiefonds Alain Jacques.

Als België vanaf 1914 door de Duitsers bezet wordt, slaan veel inwoners op de vlucht. Montreuil-sur-Mer ziet, evenals andere steden in Frankrijk, grote stromen Belgische vluchtelingen binnenkomen. De eerste vluchtelingen worden liefderijk ontvangen. Na vier jaar blijken deze nieuwe mensen ‘de moffen uit het noorden’ genoemd. Eén ding staat vast: deze uitgeputte, soms zieke of gewonde mensen hebben verzorging nodig. Speciaal voor hen wordt een ziekenhuis gebouwd.

De Duitsers vallen Frankrijk binnen via België en schaden hierdoor de Belgische neutraliteit. Op 3 augustus 1914 verklaren ze officieel de oorlog aan ons klein buurlandje. Al gauw is heel België bezet. Koning Albert, altijd op het front bij zijn soldaten, geniet een uiterst positieve bekendheid bij de Fransen. Hij krijgt een militaire eremedaille en er wordt een ‘dag van de Belgische Vlag’ in het leven geroepen voor de verkoop van lintjes ten gunste van de Belgische vluchtelingen.

De geestdrift van het publiek leidt zelfs tot het omdopen van een Oostenrijkse lekkernij tot ‘café liégeois’! De Belgische minister van oorlog vestigt zich in Duinkerken en het leger richt veldhospitaal in bij Calais, in Normandië en Bretagne. De grote toestroom van vluchtelingen vereist ook de bouw van burgerziekenhuizen. Het ziekenhuis van Chartreuse Notre-Dame des Prés in Neuville-sous-Montreuil, van 1915 tot april 1919, staat ‘*onder de hoge bescherming van Hare Majesteit de Koningin en Zijne Excellentie de Belgische Minister van Binnenlandse zaken*’. Yann Hodicq – expert op het gebied van de eerste wereldoorlog en schrijver van ‘Montreuil-sur-Mer: 1914-1918’ – vertelt dat ‘*het ziekenhuis 700 bedden telde en het personeel bestond uit Belgische nonnen, een aalmoezenier en twee of drie artsen*’. Het aantal toegelaten zieken is onmogelijk vast te stellen, aldus Hodicq, maar ‘*we kunnen veronderstellen dat het aantal groot is als we alleen al de overledenen tellen. Op het gemeentehuis van Neuville staan 610 Belgische doden geregistreerd: ...*’. Zonder mee te rekenen dat het ziekenhuis gaandeweg ook militairen moet toelaten. Er zijn op gegeven moment zoveel doden dat ze per twee in hetzelfde graf begraven worden. Om aan de steeds toenemende toevoer van gewonden via het station van Montreuil gevolg te geven, voert het ziekenhuis regelmatig de meest valide patiënten af naar andere gemeenten om bedden vrij te maken.

Tekst van Marie-Pierre Griffon over Belgen in Neuville-sous-Montreuil tijdens WO I (bron: <http://memoire.pas-de-calais.com/images/...nl/pdf-nationalites/belgen.pdf>)

[Aurel Sercu uit Boezinge-Ieper \(Westhoek\) heeft een uitvoerig artikel geschreven over de begraafplaats van bijna 600 Belgen te Neuville-sous-Montreuil \(Frankrijk\):](#)

Onder de zoden: op de vlucht begraven en vergeten

Tijdens deze 100-jarige herdenking is blinkbaar – en terecht – de aandacht voor wat de burgerbevolking te lijden had, steeds meer toegenomen. Wij, de huidige generaties, verwend door luxe en comfort, kunnen ons amper inbeelden wat onze voorouders – vooral die op de vlucht – meegemaakt hebben.

In dit artikel hebben we het over 26 gevluchte inwoners van Langemark, Poelkapelle, Bikschote en Sint-Juliaan, die ergens in Noord-Frankrijk onder de zoden liggen, samen met nog ongeveer 570 andere vluchtelingen, bijna allemaal uit de Westhoek. “Onder de zoden”?

Een ietwat oneerbiedige formulering. Maar het is dan ook in de letterlijke betekenis van het woord: de zoden van een weide. En er al bijna 100 jaar vergeten zijn. Al komt daar nu gelukkig wel verandering in.

Noodkreet

Eind augustus 2014 werd ik attent gemaakt op een websiteartikel. Ik las, en bleef lezen, vol ongeloof. Het was een oproep van een Franse dame uit Boulogne i.v.m. een ‘weide’ in Neuville-sous-Montreuil, vlak bij Montreuil-sur-Mer, 30 km ten zuiden van Boulogne. Haar klacht: In dit kleine dorpje (een goeie 700 inwoners) liggen in een weide zowat 600 vluchtelingen uit de streek van Ieper, Poperinge en Veurne. Of beter: ze zijn er, maar er is totaal niets dat op hun aanwezigheid wijst. Alle bovengrondse tekenen van de graven zijn in de jaren 1950 verdwenen, om plaats te maken voor weidegras en koeien.

En sindsdien is die begraafplaats helemaal vergeten.

Voor zover we weten de enige bewaarde foto van de begraafplaats, genomen tussen de beide wereldoorlogen.

Op deze begraafplaats te Neuville-sous-Montreuil in Frankrijk werd Victor Borms begraven na zijn overlijden op 21 juni 1917 tijdens WO I.

Het onderzoek van Mevrouw Annick Lefranc en haar echtgenoot Gérard Lefranc was ongeveer één jaar voordien begonnen. Tot 2011 was ze gids in de nabijgelegen Chartreuse, een voormalig kartuizerklooster. Daar kreeg ze van Vlaamse bezoekers vragen te horen i.v.m. een (over)groot-vader of een -moeder, of een oudtante of nonkel die er tijdens de Grote Oorlog als vluchteling verbleven en er overleden. Vragen die ze amper kon beantwoorden. Later ontdekte ze in de archieven van Neuville dat in een weide op enkele honderden meter van de Chartreuse 600 overleden vluchtelingen, uit de periode april 1915 tot april 1919, inderdaad begraven liggen. Vergeten...

De lijst met namen, leeftijd en geboorteplaats staat integraal op het internet. (URL op het einde van dit artikel.) Zoeken met “Ypres” en “Poperinge” leverde meteen tientallen namen op. Intussen hebben we de spelfouten in de lijst gecorrigeerd (nog niet op de webpage zelf).

De noodkreet van Annick et Gérard Lefranc op deze webpage, *Qui sauvera le cimetières des réfugiés belges de Neuville-sous-Montreuil?*, vonden wij wel een antwoordje waard, en na wat heen-en-weer gmail vonden we het tijd om ons even met eigen ogen van de toestand te gaan vergewissen.

Het enige bovengrondse materiële restant van de begraafplaats: de bakstenen voet waar het kruisbeeld op stond. (foto A.S. 06-06-2015)

Restanten van de begraafplaats waar Victor Borms uit Malderen werd begraven in Neuville-sous-Montreuil. (bron: Internet <http://www.langemark-poelkapelle.be/webseite/4317-www.htm>)

Op 20 september 2014 trokken we, met twee vrienden-heemkundigen, naar die ‘onzichtbare’ begraafplaats, een goeie 100 km zuidwestwaarts. We hadden er afgesproken met Annick en Gérard Lefranc, en werden er ook verwelkomd door burgemeester Daniel Boudelle.

We legden er bloemen neer bij de kerk van Neuville, en gingen kijken naar de ‘begraafplaatsweide’, privé-eigendom. We namen foto’s, luisterden naar de uitleg van Annick en Gérard Lefranc. Bijna in ongeloof. Dat zo iets mogelijk was? We waren het roerend eens: er moest ‘iets’ gebeuren. Onder welke vorm, dat zal in de toekomst blijken. Want als het nu niet gebeurt, bij de 100-jarige herdenking van de Grote oorlog, wanneer dan wel? ... Een monument(je), een herdenkingskruis, met vermelding van de namen van de 600 vluchtelingen die er begraven liggen? Volgens mij persoonlijk zou dat laatste toch ter plaatse toegankelijk en raadpleegbaar gemaakt moeten worden voor individuele bezoekers. Of op het internet, in een databank? We weten overigens al dat een tiental geïnteresseerden de voorbije maanden ter plaatse geweest zijn, geboeid door dat stuk haast tastbare familiegeschiedenis, van familieleden voor wie de vlucht uiteindelijk eindigde in een ‘weide’, in de schaduw van de Chartreuse. (*nota van Joris Saerens: blijkbaar zal in september 2016 een infobord geplaatst worden ter hoogte van de begraafplaats*)

De kerk van Neuville-sous-Montreuil met rechts een groot kruisbeeld.

Westhoekers

Terug thuis gingen we met nog méér enthousiasme aan het werk. Van Annick Lefranc kregen we digitaal alle overlijdensakten, 600, een schat aan informatie, hoe onvolledig en foutenrijk ook. Vooral de woonplaatsen van de overledenen intrigeerden ons. Die zijn immers interessanter dan de geboorteplaats, omdat de woonplaats een beter geografisch beeld geeft van de vlucht vanaf april 1915.

De 600 overledenen in de Chartreuse bleken afkomstig van 127 gemeenten. Meteen viel het hoog aantal Westhoekgemeenten op. Als we als de Westhoek beschouwen: de dorpen en

steden ten westen van de lijn Nieuwpoort – Diksmuide – Ieper – Menen, en ook de gemeenten juist ten oosten van die lijn, er heel dicht bij, en ook de dorpen die net over de Franse grens liggen, dan zijn dat er 99 van de 127. En de niet-Westhoekgemeenten zijn dan bijna altijd met slechts 1 of 2 Chartreuse-overledenen vertegenwoordigd. Goed mogelijk trouwens dat die vluchtelingen eigenlijk ook vanuit de Westhoek op de vlucht sloegen. Eigenlijk kan gesteld worden dat meer dan 550 van de 600 Chartreuse-overledenen Westhoekers waren, meer dan 90%, en dat zeer waarschijnlijk veel van de overige 10% ook bindingen hadden met de Westhoek, of er al naartoe gevlucht waren in een vroegere fase van de oorlog.

De Chartreuse

Maar eerst even wat uitleg bij de locatie zelf. Een *Chartreuse* is een abdij van de orde van de Kartuziers. De abdij in Neuville werd gesticht in 1324. Bij de Franse revolutie werd ze aangeslagen, als nationaal goed, en raakte in verval. Deze abdij Notre Dame des Prés werd in 1870 overgedragen aan de orde van de Kartuziers en heropgebouwd tot het complex zoals we het nu kunnen zien. Toen de gebouwen vanaf 1915 dienst deden als *hôpital belge* waren de monniken er al niet meer: in 1901 had de wet op de scheiding tussen kerk en staat hen verplicht uit te wijken, naar Engeland. De gebouwen verloren hun religieuze functie en werden geleidelijk aan een opvangcentrum voor verschoppelingen. In 1907 was de Chartreuse een sanatorium geworden. Bij het begin van de oorlog werd het een Frans militair hospitaal, maar al kort daarop installeerde er zich dus een *hôpital civil belge*. (Het was zeer waarschijnlijk voor een deel ook een militair hospitaal voor Belgische soldaten, een centre de reconvalence.)

De hoofdingang van het gebouwencomplex van Chartreuse. (foto A.S. 06.06.2015)

Duizenden vluchtelingen, voor het grootste deel Westhoekers, zijn in deze tot meditatie stemmende kloostergangen gestapt. Weliswaar met andere dan meditatiegedachten, en vooral: met zorgen, over hun familie, hun streek, hun toekomst...

Vele honderden vluchtelingen uit de Westhoek trokken richting Frankrijk toen de Duitse troepen bij de IJzerslag en de Eerste Slag om Ieper de Westhoek naderden, en nog meer bij de

Tweede Slag om Ieper, toen de Duitsers op 22 april 1915 met chloorgas over een frontlijn van Steenstraete tot halfweg Langemark – Poelkapelle een doorbraak wilden forceren. In de dagen voordien hadden de Duitsers hun zwaar geschut van Dikke Bertha en Lange Max in stelling gebracht, wat voor de nodige paniek zorgde, ook nabij Poperinge. Bijna al wie in Ieper nog achtergebleven was, sloeg op de vlucht. En de weinige Ieperlingen die toch nog bleven schuilen in kelders, werden op 9 mei door de Britten verplicht geëvacueerd. Hetzelfde gold voor de burgerbevolking in de naburige dorpen die in de nieuwe frontlijn kwamen te liggen. Het was in die periode dat de Chartreuse haar deuren opende voor vluchtende Westhoekers.

De overname van een deel van het complex als Belgisch hospitaal gebeurde op 20 april 1915. Zowat 3.000 Belgen zouden er verbleven hebben: hele gezinnen, religieuzen, wezen, soldaten,... Andere cijfers liggen zelfs beduidend hoger. Er zouden in de Chartreuse ook ongeveer 1.200 militairen verzorgd worden, vooral herstellend van een tyfusbesmetting. Het hospitaal werd officieel gesloten op 11 februari 1919. Te oordelen naar de overlijdensakten in de archieven van Neuville verbleven er echter nog burgers tot eind april 1919. Na 20 april 1919 werden er geen sterfgevallen meer geregistreerd.

Het Belgisch hospitaal was als het ware een klein dorp. Gemiddeld verbleven er 700 tot 1000 personen. De Belgische regering was er vertegenwoordigd in de persoon van directeur Jonlet, en het bestuur werd verzekerd door Abbé Plouvier, een Vlaams aalmoezenier (°Kommel, 1870 en schooldirecteur in Diksmuide 1909-1914). Er waren dokters en verpleegsters, en werklieden namen logistieke taken op zich. Alles samen waren er een honderdtal mensen personeel. Er was een eigen bakker, klompenmaker, schrijnwerker, kruidenier en een naaiatelier. De vluchtelingen zelf staken ook de handen uit de mouwen: de gebouwen onderhouden, het land bewerken, ... En de kloosterzusters gaven er (huishoud)onderwijs aan de vrouwen. Er was ook een *colonie scolaire*, een van de belangrijkste Belgische schoolkolonies in WO 1. En er waren geboortes, plechtige communies. En ook sterfgevallen. Honderden...

*Belgisch hospitaal
La Chartreuse
Neuville-sous-
Montreuil.*

Zeshonderd

Liggen er precies 600 vluchtelingen begraven? Niet echt. Het aantal overlijdensakten in Neuville waarover we beschikken, bedraagt precies 600. Eén ervan verbleef echter niet in de Chartreuse, maar woonde in Neuville, wel als *refugié belge*. Misschien werd hij niet in de weide begraven. Alle 599 worden geregistreerd als *Belge hospitalisé(e)*. We mogen ook niet vergeten dat het niet helemaal uitgesloten kan worden dat er na de oorlog misschien ook enkele stoffelijke overschotten teruggebracht werden naar België. Voor zover we tot op heden nagegaan hebben, overleden er in de Chartreuse 10 Belgische soldaten. Al wordt dat niet altijd op de overlijdensakte vermeld. Elders (in België) werd een groot aantal soldaten na de oorlog gerepatriëerd, d.w.z. teruggebracht naar de begraafplaats van hun dorp of stad, eventueel naar het familiegraf, of naar een Belgische Militaire begraafplaats. Van de 10 soldaten overleden in de Chartreuse werden er zeker 5 na de oorlog opgegraven en overgebracht naar een Belgische militaire begraafplaats (3 naar De Panne, 1 naar Adinkerke en 1 naar zijn geboortedorp 's Gravenbrakel). De 5 andere militairen werden zeer waarschijnlijk niet gerepatriëerd. Dit zou betekenen dat er in de weide 595 of 594 personen begraven liggen.

*Annick Lefranc en Daniel Bourdelle leggen bloemen aan 'het vergeten kerkhof'.
(foto Fabrice Leviel)*

De vraag moet echter gesteld worden of er ook *burgers* gerepatriëerd werden na de oorlog. De kans is zeer klein. Van één geval (Alfons Joye, Ploegsteert) is er twijfel dat hij misschien in Wulvergem in een familiegraf herbegraven werd. Van de vele andere is er niets dat erop wijst dat ze opgegraven werden en herbegraven in België. En dat is ook begrijpelijk. De nabestaanden wisten na de dood van hun familielid, wat ze pas na de oorlog vernamen of vermoedden, amper waar ze overleden waren.

Ze hadden ook de financiële middelen niet om er naartoe te trekken. Dat diende immers op eigen kosten te gebeuren. En een reis naar Neuville-sous-Montreuil, meer dan 100 km, of in andere gevallen naar het diepe zuiden van Frankrijk, zat er echt niet in. Zij hadden in de meeste gevallen ook wel andere zorgen: in de verwoeste gewesten een nieuw bestaan opbouwen.

Waar hun familielid begraven was in het verre Frankrijk, wisten de nabestaanden zelfs amper of niet. Zo is er tijdens de onderzoeken naar de individuele overledenen het verhaal opgedoken van een meisje, *Anna Legrand*, 5 jaar (†27 april 1915). Na lang zoeken kwamen we terecht bij haar broer, *Jerome Legrand* (gehucht Westhoek in Zonnebeke), geboren 11 jaar na de dood van zijn zusje. Wat bleek? Kleine Anna werd zwaar gewond toen ze met haar vader in de Steenstraat in Elverdinge stond te kijken naar de beschieting van de kerk van Boezinge door de Duitse artillerie, waarschijnlijk midden april 1915, of kort erna. De ouders fietsten daags nadat kleine Anna zwaar gewond was vanuit Elverdinge naar Poperinge, om daar te vernemen dat hun dochtertje op de trein naar Frankrijk vertrokken was, voor verdere medische zorgen. Ze hebben haar nooit meer teruggezien. Het arme kind was trouwens bij aankomst in de Chartreuse op de trein overleden. Haar broer: *“Onze ouders hebben alleen geweten dat Anna ergens bij Boulogne begraven werd”*. Een heel schrijnend verhaal. (*nota van Joris Saerens - opzoekwerk in Rijksarchief Brussel geeft: Anna werd zwaar gewond door obusscherven in Elverdinge en werd naar het burgerhospitaal te Poperinge gebracht, ze werd van daar overgebracht naar het hospitaal te Neuville-sous-Montreuil maar is overleden op de trein van Poperinge naar Frankrijk op het traject tussen Hazebrouck - Etaples en nadien is het lijkje op 29/04/1915 aangekomen in Neuville-sous-Montreuil en werd daar begraven*)

Tyfus en Spaanse griep

De gemiddelde leeftijd van overlijden van de 600 hebben we niet berekend, maar die moet neerkomen op ongeveer 55 jaar of iets meer. Maar dat cijfer stemt niet echt overeen met de werkelijkheid. Ook al omdat de leeftijd van de overledenen in het begin (1915-16) een stuk lager lag (onder de 50 jaar) dan in 1917-1919 (65 jaar en ouder). Een blik op de lijst zoals in het website-artikel, waarvan de URL op het einde van dit artikel, leert de relatief hoge leeftijd: erg veel ‘bejaarden’, en veel 70-plussers. Bij de 80-plussers tellen we er 130 (21%), en bij de 90-plussers 16 (12%). Pijnlijk is de vaststelling dat er onder de overledenen veel kinderen zijn. In de leeftijdsgroep 15 jaar en jonger tellen we er 71 (12%). Daarvan zijn er zelfs 14 jonger dan 1 jaar. Onder hen twee van 3 maanden, twee van 2 maanden, één van 1 maand, en ook één van 15 dagen (woonplaats van de moeder Nieuwkapelle). Er waren ook twee doodgeborenen.

De verhouding mannelijke tegenover vrouwelijke overledenen is respectievelijk 49% en 51%. Het aantal van de mannelijke en vrouwelijke vluchtelingen in de Chartreuse moet dus even groot geweest zijn. Interessant is de frequentie van overlijdens. De 600 overlijdens zijn gespreid over een periode van 48 maanden (eind april 1915 tot april 1919). Dat is een gemiddelde van 12 per maand (of 1 overlijden om de 2 à 3 dagen). Maar er waren duidelijk piekmaanden. De maanden dat er 15 of meer overlijdens per maand te noteren waren (meer dan één om de 2 dagen), zijn:

1915: mei (16), maar ook in juli, sept. en dec. waren de overlijdens talrijk (telkens 14)

1916: februari (15), maart (18)

1917: juli (15), okt. (18), dec. (20)

1918: april (16), mei (26), juni (22), juli (26), aug. (23), nov. (18), dec. (18)

1919: jan. (19), febr. (16)

In de piekmaanden mei en juli 1918, met telkens 26 sterfgevallen, was er dus gemiddeld per dag (bijna) 1 sterfgeval.

We kunnen de cijfers ook bekijken per dag. We tellen 9 dagen van 3 sterfgevallen, en 2 van 4 sterfgevallen (16 jan. 1916 en 8 okt. 1917). Het is begrijpelijk dat het deze dagen zeer ‘druk’ was in de Chartreuse. Want veel sterfgevallen betekent ook veel ernstig zieken om te verzorgen. En ook dat er waarschijnlijk niet echt veel terecht kwam van begrafenisformaliteiten. Waarbij misschien de vraag kan gesteld worden of alle overledenen wel een individueel graf kregen.

Wat ongetwijfeld meespeelde in de relatief hoge aantallen sterfgevallen in bepaalde periodes, en de afwezigheid van formaliteiten, is de oorzaak van de overlijdens. Die wordt in de overlijdensakten niet vermeld, maar is eigenlijk duidelijk. Uiteraard zijn er de natuurlijke overlijdens bij hoge ouderdom. Maar wat zeker in 1918 en de eerste drie maanden van 1919 een rol speelde (gemiddeld bijna 17 overlijdens per maand, dit is meer dan 2 per dag) is de Spaanse griep (met het besmettingsgevaar). Die Spaanse griep, de berucht griep-pandemie van 1918-19, eiste naar schatting wereldwijd 20 à 100 miljoen doden, veel meer dan het totaal aantal doden van WO I. Het laatste geregistreerde sterfgeval in de Chartreuse is op 20 april 1919, maar zeer waarschijnlijk zijn na die datum nog andere slachtoffers gevallen onder de vluchtelingen, ook nadat de instelling officieel gesloten was, tijdens of na hun terugkeer naar de heimat.

Wat de relatief hoge sterfcijfers in het eerste volle jaar (van 12 maanden) van het verblijf van de Belgische vluchtelingen in de Chartreuse (gemiddeld 11 per maand, of één om de 3 dagen) kan verklaren, is vooreerst de verzwakte toestand van veel (bejaarde) vluchtelingen. Inderhaast de vlucht moeten nemen zal voor velen een zware gezondheidsbelasting geweest zijn. En wat heel zeker ook de hoge cijfers kan verklaren is de tyfus. Die woedde in onze streek vanaf eind december 1914, en sloeg vooral toe in het voorjaar van 1915. Een aantal vluchtelingen was ziek toen ze veiliger oorden moesten opzoeken, en kwam verzwakt in de Chartreuse toe.

Wat nu?

Menigeen zal vragen: En wat kan of moet er nu gebeuren? Het is bij dit project en mij – en allen die er de voorbije maanden bij betrokken geraakt zijn – zeker niet om te doen de weide te laten open ploegen, de 600 stoffelijke overschotten op te graven, en elders (waar?) een nieuw ‘fatsoenlijk’ graf te geven. Zelfs wie de huidige toestand schokkend vindt - het ontbreken van zelfs maar het minste grafteken, de manier waarop in de jaren 1950 de begraafplaats toegedekt werd, letterlijk, met weidegras, - zal toegeven dat zoiets onrealiseerbaar is. En ook niet wenselijk.

Is het een probleem dat heden ten dage paarden of runderen in de weide en op de begraafplaats stappen? Tja, waar nu pretpark Bellewaarde is aan de Meenseweg (Zillebeke), was er tijdens de Grote Oorlog een slagveld. Men hoorde jaren geleden Britten wel eens foeteren: “Hoe durven ze ! Een pretpark op een slagveld”. Maar geleidelijk aan groeide het aantal dat repliceerde met: “De gesneuvelden die er wellicht nog liggen, zouden het misschien wel leuk vinden dat er nu kinderen spelen en pret maken”.

Het verdwijnen van de begraafplaats in Neuville, al is het nog maar 60 jaar geleden, is recenter. Maar werd bij de aanleg van de A19 op het grondgebied van de gemeenten Zonnebeke, Beselare, Geluwe, Geluveld destijds niet door bulldozers en graaf- en nivelleringsmachines met bruto geweld doorheen de resten van gesneuvelden gegaan? Dat het allemaal in zijn historische, economische en sociale context geplaatst moet worden, is misschien een dooddoener, maar bevat waarheid. Wat gebeurd is, was onaanvaardbaar. Ethisch, juridisch, sociaal ... De vragen kunnen gesteld worden wie destijds het initiatief genomen heeft om de begraafplaats in de weide te integreren. Of er dan geen politiediensten waren die het hadden kunnen verhinderen of bestraffen? Of een toenmalige burgemeester het oogluikend toegestaan heeft? Het doet nu allemaal weinig ter zake. De toestand kan onmogelijk nog hersteld worden.

Maar is het niet mogelijk op een symbolische manier respect te tonen aan de daar begraven ongelukkigen? Aan hen die 100 en meer kilometer van huis, terwijl hun dorpen en woningen verwoest werden, er hoogbejaard of als kinderen overleden aan tyfus, Spaanse griep of andere ziekten. Misschien werd kort na de Grote Oorlog hier en daar een graf bezocht door familie. Al betwijfelen we dat, want niet iedereen had de middelen in die tijd; en de teruggekeerde overledenen hadden zoals reeds gezegd wel andere zorgen, een nieuw bestaan opbouwen.

Vlaanderen had de overledenen blijkbaar vergeten ... Ook de Belgische overheid had geen belangstelling meer ... En ook Neuville vergat de 'Belgen'. En kan het hun kwalijk genomen worden dat zij niet langer bereid waren de begraafplaats te onderhouden waar de Belgen dat eigenlijk hoorden te doen? En zelfs toen ze verdwenen was, was er geen haan die ernaar kraaide dat ze toegedekt was.

Het door Mevrouw Annick Lefranc opgestarte project is in een stroomversnelling geraakt. De concrete invulling van dit plan zal een aanvang nemen. En er zijn praktische lokale obstakels. (Welke, laten we hier even buiten beschouwing.) De zaak is sinds eind 2014 op een hoger plan getild. Gemeentelijk (Westhoek-burgemeesters zijn al ter plaatse geweest, in april 2015) en ook al op nog hoger niveau (Commissaris-Generaal WO 1 Paul Breyne en Consul-generaal Gregoire Cuvelier (Rijsel) hebben de begraafplaatslocatie ook al bezocht). En wie weet straks ook Frans-Belgisch interregionaal. Dat het tijd zal vergen. Juist ... Maar dit *cimetière oublié* mag niet langer toegedekt worden.

25 juni 2015

Eindnoten***

Dit artikel is in een enigszins andere vorm, en focussend op de Ieperlingen ook verschenen in *Gidsenkroniek Ieper-Poperinge-Westland*, jaargang 2014 -5 (nov. 2014, pg. 93-100), en met aandacht voor de Boezingenaars in *De Boezingenaar*, jaargang 41, nr. 5 (sept. 2014, pg. 121-132). Ook in *Aan de Schreve, Kring voor heemkunde Poperinge en omstreken*, 45e jaargang 2015, nr. 2 (pg. 11-29).

Het opzoekingswerk en dus ook het artikel zou er niet gekomen zijn, zeker niet in deze vorm, zonder de hulp van Gérard en Annick Lefranc (Boulogne), die de aanzet voor het onderzoek gegeven hebben, mij steeds gemotiveerd hebben om verder te doen en mij ook (digitaal) de 600 overlijdensakte bezorgd hebben. Verder was vooral ook de hulp van Joeri Stekelorum (Koksijde), voorzitter van de Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, afdeling Westkust,

onmisbaar. Hij hielp in zeer hoge mate bij het doorworstelen van de 600 overlijdensakten en bezorgde tal van genealogische gegevens.

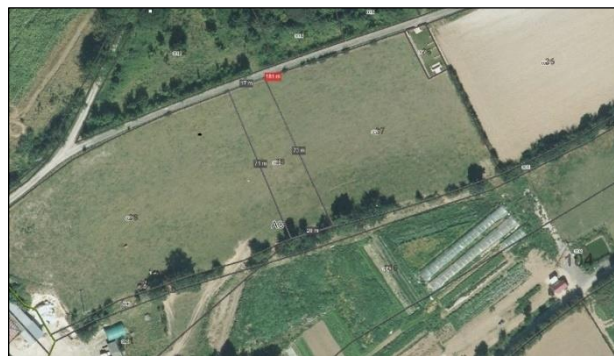
Nog vermelden dat in de Chartreuse zelfs sinds 11 april 2015 tot november 2018 een fototentoonstelling bezocht kan worden. Onderwerp: Quand la Chartreuse était belge. (Zie www.lachartreusedeneuville.org). Dit gaat dus over de Belgische vluchtelingen in het algemeen, en niet specifiek over de overledenen.

We willen heel speciaal verwijzen naar een YouTube-filmpje. Op 6 sept. 2014 trok de Iepertse Vestingwerkgroep op dagexcursie naar Montreuil-sur-Mer, en maakte van de gelegenheid gebruik om, gegist door Mevr. Annick Lefranc, de ‘weide’ in Neuville te bezoeken. Paul Lambert maakte er een 15 minuten durend filmpje.

<https://www.youtube.com/watch?v=IT9K2DpJL7A>

En wie de webpage wil bezoeken waarmee het allemaal begon, het artikel en de oproep van Mevr. Annick Lefranc, verwijzen wij naar: http://www.1914-1918.be/cimetiere_neuville.php

Verdere inlichtingen (bijv. individuele overlijdensakten) kunnen bekomen worden bij Aurel Sercu, Boezinge, tel. 057 / 42 27 25, e-mail aurel.sercu@telenet.be

Luchtopname: Bron (Site "PPIGC Nord-Pas-de-Calais")

Luchtopname van 24-01-1947 (Bron: 354)

*Artikel van Aurel Sercu over de begraafplaats van bijna 600 Belgen in Neuville-sous-Montreuil tijdens WO I (**begraafplaats waar Victor Borms uit Malderen werd begraven**).*

*Aurel Sercu uit Boezinge-Ieper heeft veel opzoekwerk gedaan aangaande WO I.
(bron: Internet <http://www.langemark-poelkapelle.be/website/4317-www.htm>)*

Navraag bij Dienst Oorlogsslachtoffers (uiteindelijk geen dossier teruggevonden over Victor Borms bij deze dienst):

Geachte Heer,

Ik heb in onze database geen inlichtingen teruggevonden op naam van BORMS Victor. Om een dossier te hebben, moest er na de oorlog een aanvraag ingediend worden. Aangezien hij overleden is tijdens de oorlog, bestaat de kans dat een rechthebbende de aanvraag heeft ingediend. Deze rechthebbende kunnen zijn ouders zijn of zijn echtgenote indien gehuwd. Om dit te kunnen nakijken hebben wij wel hun naam nodig. De kans bestaat ook dat er geen dossier is: alleen wie een aanvraag indiende, bezit documenten bij ons. Deze aanvraag was niet verplicht.

*Met vriendelijke groeten,
Van Cauwenberghe Ellen
Dienst voor de Oorlogsslachtoffers*

Een eerste antwoord van Dienst Oorlogsslachtoffers op 20/04/2016 over Victor Borms (mailto: warvictims@minsoc.fed.be)

Geachte,

Ik heb het nagekeken voor de rechthebbenden, maar geen enkele van de 3 namen komt voor in onze database. BORMS Victor staat dus bij ons niet geregistreerd als burgerlijk oorlogsslachtoffer.

*Met vriendelijke groeten,
Van Cauwenberghe Ellen
Dienst voor de Oorlogsslachtoffers*

Een volgende antwoord van Dienst Oorlogsslachtoffers op 21/04/2016 over Victor Borms.

Blijkbaar is er geen dossier terug te vinden bij de Dienst Oorlogsslachtoffer op naam van Joannes Borms (zijn vader), Anna Maria Meys (zijn moeder) en Christina Brusselmans (zijn echtgenote). (mailto: warvictims@minsoc.fed.be)

Navraag bij Donald Buyze (amateurhistoricus die opzoekwerk heeft gedaan in verband met weggevoerde en opgeëiste soldaten/burgers tijdens WO1):

Donald Buyze uit Wervik bestudeert Belgische burgers in WO1 die zijn omgekomen achter de Duitse linies en dus gedwongen/opgeëiste werkers waren bij de vijand.

Maar Victor Borms is gestorven in “geallieerd gebied” (buurt van Montreuil-sous-Montreuil) en was misschien opgeëist door het Belgische leger omdat hij een job uitoefende bij de spoorwegen die in oorlogstijd interessant was voor het leger en dus kan Donald Buyze ons spijtig genoeg niet verder helpen met informatie over Victor Borms.

Resultaat van een opzoeking door Marcel Van Doren in de
gemeentearchieven van Malderen:

Gedood of Burgerlijke slachtoffers

- De Bondt Philomena 1840 weduwe
J.F. Willoex Steenheffelstr.
beschieting Maldebrudorp
in hoeve Hofmeus verbrand
op 29 09 1914
- Borms Victor 1851 vluchteling
overleden op 21.6 1917 in
gasthuis Neuville Frankrijk
- Hendrik Van Esbroeck 1890
Smisstraat
+ Diegem 10.8 1914
Loteling van 1907

Uit het dossier van opzoekingen in de gemeentearchieven van Malderen door Marcel Van Doren (lid van Geschied- en Heemkundige Kring Londerzeel). In de persoonlijke papieren van Marcel Van Doren staat Victor Borms aangeduid op een lijst van burgerlijke slachtoffers uit Malderen als vluchteling en overleden in het gasthuis te Neuville Frankrijk op 21/06/1917. (document zonder datum) (bron: Archief Geschied- en Heemkundige Kring Londerzeel)

Herdenkingen aan de 'vergeten' Belgische begraafplaats in Neuville-sous-Montreuil

Op zaterdag 24 september 2016 werd een infopaneel onthuld in de buurt van de 'vergeten' Belgische begraafplaats in Neuville-sous-Montreuil door de burgemeesters van de Westhoek, de burgemeester van Neuville-sous-Montreuil en de ere-gouverneur van West-Vlaanderen Paul Breyne. (bron: Eigen archief)

Op zaterdag 8 oktober 2016 heeft Verenigde Oud-strijders & Oud-soldaten Londerzeel een busreis met 49 personen georganiseerd naar de 'vergeten' Belgische begraafplaats in Neuville-sous-Montreuil om er een herdenking te houden ter ere van Victor Borms die daar werd begraven op 21 juni 1917 tijdens WO1 (opgelet: Victor Borms was wel geen militair).

De achter-kleindochter van Victor Borms, Marie-Louise Borms (langs haar moeders kant!), was ook aanwezig bij de herdenking op 8 oktober 2016 ter ere van haar over-grootvader. Alle aanwezigen hielden ingetogen een minuut stilte. (bron: Eigen archief)

De achter-kleindochter van Victor Borms, Marie-Louise Borms (langs haar moeders kant!), heeft op zaterdag 8 oktober 2016 bloemen neergelegd aan het kruisbeeld aan de kerk van Neuville-sous-Montreuil als symbool ter ere van haar over-grootvader. Aan de begraafplaats zelf was dit niet mogelijk omdat de boer van de weide waarop de begraafplaats zich bevindt dit niet toestond. (bron: Eigen archief)

Geraadpleegde bronnen

- ❖ Archief van Aurel Sercu (Boezinge).
- ❖ Archief van Geschied- en Heemkundige Kring Londerzeel.
- ❖ Archief van Marie-Louise Borms (Malderen, achter-kleindochter van Victor Borms langs haar moeder Christine Borms, niet langs haar vader Johannes Jozef Borms die ook Borms noemde maar die niet verwant was met Victor Borms).
- ❖ Internet, *Allerlei bronnen*.
- ❖ F. Plisnier (F.), *Inventaire des archives des Hôpitaux civils du front 1914-1918*, Algemeen Rijksarchief-Inventarissen over de Eerste Wereldoorlog Brussel 2012.